

- Noot 12 – Voorbeeldselectie van thema's en vragen voor zeven groeps gesprekken

Bijeenkomst 1: Kennismaking¹

Bijeenkomst 2: Familie en vrienden

Gesprek over subthema 1: 'Ouders en Grootouders':

- Wie was uw vader, wie uw moeder? Waar zijn ze geboren, waar leefden ze van, hoe waren zij? Op wie lijkt u het meest? Heeft u nog foto's van uw ouders?
- Wat kunt u vertellen over uw grootouders? In veel culturen speelt de grootmoeder vaak een belangrijke rol in de opvoeding: was dat in uw jeugd ook zo? Woonden uw grootouders bij u in huis? Hoe ging dat?

Dit thema kunt u eventueel verbinden met:

1. **Wonen en werken**, subthema 1 'Het huis van mijn jeugd' en 2 'Hoe er geleefd werd':

- Kunt u het huis beschrijven waar u bent geboren? Met wie woonde u er? Hoe werd er met elkaar geleefd? Wat waardeert u uit die tijd? En wat mist u?

2. Of: **Familie en vrienden**, subthema 7 'Opvoeding' en 6 'Kinderen en kleinkinderen':

- Hoe bent u als kind opgevoed? Wat betekenden de woorden 'gehoorzaamheid' en 'respect'? Heeft u kinderen gekregen? Hoe heeft u die zelf opgevoed? Hoe kijkt u nu terug op uw eigen opvoeding en op die van uw kinderen?

Zie ook: **Naar Nederland**, subthema 10 'De volgende generaties':

- Kennen uw (klein)kinderen uw achtergrond en migratiegeschiedenis? Hebben zij begrip voor de keuzes die u in uw leven gemaakt hebt?

---

¹ Voor suggesties, zie www.mijnleveninkkaart.nl, onder 'Extra Materiaal', * noot 17 – Programma kennismakingsgesprek groepen.

Bijeenkomst 3: Het leven van alledag

Gesprek over subthema 8 'Rituelen, ceremonies en feestdagen' (bijvoorbeeld aansluitend bij een religieuze feestdag, zoals Kerst, Divali of het Suikerfeest, of een nationale gedenkdag, zoals Keti Koti):

- Welke feestdagen viert u? Wat betekenen deze feestdagen in uw cultuur of religie? En wat betekenen ze voor u persoonlijk?
- Welke rituelen zijn (daarin) belangrijk voor u? Bent u de feestdagen in de loop der jaren, of na uw komst naar Nederland nog anders gaan vieren?
- Bent u ook Nederlandse feesten gaan vieren? (denk aan Sinterklaas, Koninginnedag of Bevrijdingsdag)

Dit thema kunt u eventueel verbinden met:

1. **Het leven van alledag**, subthema 7 'Bidden, mediteren, vasten':

- Bidt of vast u wel eens? Wat betekent dit voor u?
- Zie ook: **Familie en vrienden**, subthema 7 'Opvoeding':*
- Hoe bent u als kind opgevoed? Hoorde daar ook een geloof of levensovertuiging bij? Hoe kwam dat in het gezin tot uiting? (bidden, uit de Heilige Schriften lezen of reciteren, naar de moskee, tempel of kerk)
- Zie ook: **Ouder worden**, subthema 6 'Geloof en leven':*
- Is uw geloof belangrijk (geweest) in uw leven?

2. Of: **Het leven van alledag**, subthema 1 'Eten en drinken toen':

- Welke gerechten werden er vroeger bij u thuis zoal klaargemaakt? Was het belangrijk hoe het precies bereid werd? Hoe belangrijk is 'eten en drinken' in uw cultuur?

3. Of: **Het leven van alledag**, subthema 3 'Gastvrijheid':

- Hoe belangrijk is 'gastvrijheid' in uw cultuur of land van herkomst? Kunt u verhalen vertellen over hoe uw ouders waren en hoe uzelf gastvrij bent? En bij wie of wanneer heeft u in uw leven gastvrijheid ontmoet? Vindt u Nederlanders gastvrij?

Bijeenkomst 4: Wonen en werken

Gesprek over subthema 5: 'Naar school, of...':

- Bent u in uw jeugd naar school geweest? Kunt u vertellen hoe de school(dag) eruit zag? Moest u ver lopen om er te komen? Welke vakken werden er onderwezen? Hoe was de gezagsverhouding tussen de leraar en leerling?
- Als u niet naar school bent geweest: waarom niet? Was dat een beslissing van uw ouders en werd hierover gesproken? Wat moest u in plaats van school doen? Mochten andere broers en zussen wel naar school? Hoe vond u dat als kind?
- Wat heeft het voor uw verdere leven betekend dat u wel of niet naar school kon?

Dit thema kunt u eventueel verbinden met:

1. **Wonen en werken**, subthema 4 'Dromen over de toekomst'

- Welke dromen had u als kind over de toekomst? Wat wilde u graag worden?

2. Of: **Wonen en werken**, subthema 6 'Opleiding en diploma's':

- Vindt u dat u voldoende opleiding of ontwikkeling heeft gehad in uw leven?
- Als u opnieuw zou mogen kiezen: wat zou u nu doen?

3. Of: **Wonen en werken**, subthema 9 'Geld en bezit', of 10 'Armoede en delen':

- Wat vindt u van het Nederlandse gezegde 'Geld maakt niet gelukkig?' Welke gezegdes of spreekwoorden over 'geld' of 'bezit' zijn er in uw cultuur? Hoe gingen uw ouders met geld om?
- Heeft u – in uw jeugd of later – armoede gekend? Hoe was dat? Heeft u wel eens schulden gehad? Deed of doet u mee aan roulerende spaar- of kredietsystemen, zoals het Surinaamse 'kasmoni', het Caribische 'sam', het Ghanese 'susu', of het Marokkaanse 'nouba'?

4. Of: **Naar Nederland**, subthema 3 'Een nieuw leven opbouwen':

5. Of: **Het leven van alledag**, subthema 10 'Spel, ontspanning en dromen'.

Bijeenkomst 5: Naar Nederland

Gesprek over subthema 1 'Afscheid van het geboorteland':

- Wanneer bent u naar Nederland gekomen? Hoe waren toen de omstandigheden in uw land? Heeft u zich destijds op uw vertrek kunnen voorbereiden? Hoe heeft dit later in uw leven doorgewerkt?
- Kunt u beschrijven hoe het afscheid van uw geboorteland was? Is er nog een afscheidsfeest geweest of zijn er nog bepaalde rituelen gedaan? Hoe voelde u zich?
- Wat voor beeld of verwachting had u van Nederland?

Dit thema kunt u eventueel verbinden met:

1. **Naar Nederland**, subthema 2 'De reis naar en aankomst in Nederland':

- Wat waren uw eerste indrukken toen u in Nederland aankwam? Weet u nog op welke dag u aankwam en hoe het weer toen was? Was er iemand om u op te wachten? Hoe waren de eerste dagen in Nederland?

2. Of: **Naar Nederland**, subthema 3 'Een nieuw leven opbouwen':

- Hoe heeft u uw leven in Nederland gaandeweg opgebouwd? Hoe ging het met de taal? Kon u wennen aan het dagritme, het voedsel en het klimaat?

3. Of: **Wonen en werken**, subthema 3 'Geboorteland':

- Kunt u iets vertellen over het land, de stad, of het dorp waar u als kind geboren of opgegroeid bent? Hoe waren de omstandigheden in uw jeugd? Welke invloed heeft uw achtergrond op uw verdere leven gehad?

Bijeenkomst 6: Ouder worden

Gesprek over subthema 2: 'Ouder worden':

- Hoe vindt u het om ouder te worden? Wanneer merkte u dat u ouder begon te worden? Is ouder worden iets wat je moet leren? Maakt u grappen over het ouder worden of maakt u er stiekem wel eens misbruik van?
- Weet u nog hoe u als kind tegen ouderen of tegen uw (over)grootouders aankeek? Waren zij in uw beleving 'vroeg oud'?
- Ziet u verschillen tussen ouderen van Nederlands en van niet-Nederlandse afkomst?

Dit thema kunt u eventueel verbinden met:

1. **Ouder worden**, subthema 3 'Respect voor ouderen':

- Hoe wordt er in uw cultuur tegen ouderdom aangekeken? Wat vindt u van de manier waarop er in Nederland met ouderen wordt omgegaan? Wat betekent 'respect voor ouderen' voor u? Voelt u zich als oudere gerespecteerd?

2. Of: **Ouder worden**, subthema 4 'Terugkijken op het leven':

- Wat ziet u als de mooiste periode in uw leven? En hoe ging u om met de tegenslagen in uw leven? Zijn uw dromen en verwachtingen uitgekomen?
- Als u de balans opmaakt, hoe is die dan voor u?

3. Of: **Naar Nederland**, subthema 7 'Heimwee, remigratie en thuis':

- Heeft u wel eens last van heimwee gehad? Wanneer was dat en waar verlangde u toen vooral naar? Hoe gaat u (nu) met heimwee om? Wordt het sterker, nu u ouder wordt? Wat doet u om zich hier in Nederland thuis te voelen?

4. Of: **Naar Nederland**, subthema 9 'Omgaan met verandering':

- Hoe kijkt u nu terug op uw komst naar Nederland? Wat heeft het u gebracht? En wat heeft u aan Nederland gegeven?
- Herkent u zich in de uitspraak van een migrant 'Ik ben geen mens van hier, maar ik ben ook geen mens van daar'?

5. Of: **Naar Nederland**, subthema 10 'De volgende generaties':

- Kennen uw (klein)kinderen uw migratiegeschiedenis? Vragen ze ernaar? Begrijpen ze wat u allemaal hebt meegemaakt? Op welke momenten vertelt u erover? Op welke momenten voelt u zich onbegrepen?

Zie ook: Familie en vrienden, subthema 6 'Kinderen en kleinkinderen'

Bijeenkomst 7: Afronding²

---

² Zie handleiding, blz. 24-25.